

Magdalena Rzewuska

Sprawozdanie z III Ogólnopolskiej Konferencji Prawa Małżeńskiego i Rodzinnego "Jak przygotować do małżeństwa?"

Studia Prawnoustrojowe nr 24, 337-341

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sprawozdania

Sprawozdanie z III Ogólnopolskiej Konferencji Prawa Małżeńskiego i Rodzinnego „Jak przygotować do małżeństwa?”.

W dniach 9–10 maja 2013 r. w Olsztynie odbyła się III Ogólnopolska Konferencja Prawa Małżeńskiego i Rodzinnego pt. „Jak przygotować do małżeństwa?”. Konferencję zorganizowała Katedra Prawa Kanonicznego i Wyznaniowego Wydziału Prawa i Administracji UWM, przy współorganizacji Korpusu Adwokatów Kościelnych w Polsce oraz Studenckiego Koła Prawników Kanonistów UWM.

W skład Komitetu Organizacyjnego weszli: ks. prof. Ryszard Sztuchmiller (przewodniczący), ks. prof. Mieczysław Różański, dr Justyna Krzywkowska, mgr Aleksandra Bitowt, mgr Monika Krzywkowska, mgr Adam Żulewski oraz lic. Klaudia Akacka. Komitet Honorowy tworzyli: abp Celestino Migliore (nuncjusz apostolski w Polsce), abp Józef Michalik (przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski, metropolita przemyski), abp Józef Kowalczyk (prymas Polski), abp Wojciech Ziemba (metropolita warmiński), abp Andrzej Dzięga (przewodniczący Rady Prawnej Konferencji Episkopatu Polski, metropolita szczecińsko-kamieński), prof. dr hab. Ryszard Górecki (rektor UWM), prof. dr hab. Bronisław Sitek (dziekan Wydziału Prawa i Administracji UWM), Marian Podziewski (wojewoda warmińsko-mazurski), Jacek Protas (marszałek województwa warmińsko-mazurskiego), bp Kazimierz Górny (przewodniczący Rady Episkopatu ds. Rodzin, biskup rzeszowski). W składzie Komitetu Naukowego znaleźli się: ks. prof. zw. dr hab. Wojciech Góralski (Wydział Prawa Kanonicznego UKSW, Sąd Biskupi Płocki), prof. dr hab. Marta Greszata-Telusiewicz (Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL), prof. dr hab. Lucjan Jędrychowski (Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego), ks. prof. dr hab. Tomasz Rozkrut (Wydział Teologiczny Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Sąd Diecezjalny w Tarnowie), ks. prof. dr hab. Mieczysław Różański (Wydział Prawa i Administracji UWM), prof. dr hab. Maria Ryś (Instytut Psychologii UKSW), prof. zw. dr hab. Tadeusz Smoczyński (Instytut Nauk Prawnych PAN, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego), ks. prof. dr hab. Henryk Stawniak (Wydział Prawa Kanonicznego UKSW), prof. dr hab. Wanda Stojanowska (Wydział Prawa i Administracji UKSW), ks. prof. zw. dr hab.

Ryszard Sztuchmiller (Wydział Prawa i Administracji UWM, przewodniczący Korpusu Adwokatów Kościelnych w Polsce).

Cele, jakie zostały określone przez organizatorów konferencji, były następujące:

1) analiza norm prawnych dotyczących przygotowania do małżeństwa (w systemie prawa polskiego, w systemach prawnych innych krajów, w systemach prawnych różnych wspólnot religijnych – szczególnie zaś w prawie kanonicznym);

2) określenie i analiza problemów wynikających z braku odpowiedniego przygotowania do małżeństwa, a ujawniających się w płaszczyźnie społecznej, psychologicznej, prawnej i ekonomicznej;

3) konfrontacja teorii z praktyką oraz pogłębienie dyskusji naukowej we wskazanym zakresie;

4) wypracowanie odpowiednich propozycji legislacyjnych.

Konferencja została podzielona na cztery sesje. Pierwszego dnia zaplanowano obrady w sesji zatytułowanej „Przygotowanie do małżeństwa w świetle prawa i nauczania Kościoła katolickiego”. Panel ten został podzielony na dwie części. Obradom I części przewodniczył ks. prof. zw. dr hab. Wojciech Góralski (UKSW). Referaty wygłosili: ks. prof. zw. dr hab. Ryszard Sztuchmiller (UWM, WSiE, KAK) – *Przygotowanie do małżeństwa według Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin*, ks. dr Tomasz Pocałujko (UWM, WSD) – *Przyczyny kryzysu małżeństwa, principia prawa małżeńskiego oraz propozycje „innych odpowiednich środków” (kan. 1067) w przygotowaniu do ślubu*, ks. dr Robert Piega (WSH i Sąd Biskupi w Sosnowcu) – *Przygotowanie do małżeństwa w Kościele katolickim jako obowiązek i uprawnienie nupturientów*, ks. dr Stanisław Cierkowski (UMK, Sąd Biskupi Diecezji Toruńskiej) – *Przygotowanie do zawarcia małżeństwa w Diecezji Toruńskiej w świetle Instrukcji o przygotowaniu i zawieraniu sakramentu małżeństwa Pierwszego Synodu Diecezji Toruńskiej (2007–2011)*, dr Justyna Krzywkowska (UWM) – *Katechizacja przedmałżeńska w Polsce*, ks. dr Marek Zaborowski (KUL) – *Zdolność prawna nupturientów do zawarcia małżeństwa*, ks. dr Wojciech Witkowski (KUL) – *Formalno-kanoniczne znaczenie dokumentów w przygotowaniu do małżeństwa*, ks. dr Tomasz Białobrzeski (UKSW, Sąd Biskupi Płocki) – *Czasowy zakaz zawarcia małżeństwa (kan. 1077 § 1 KPK)*.

Obrady części I zakończyły się przerwą kawową, po której rozpoczęto część II pod przewodnictwem ks. prof. Mieczysława Różańskiego (UWM). Wystąpiły wówczas następujące osoby: mgr lic. Monika Gwóźdź (UŚ) – *Przygotowanie do małżeństwa w przemówieniach papieża do Roty Rzymskiej w latach 1962–2012*, mgr lic. Monika A. Nakielska (doktorantka KUL) – *Do małżeństwa przez bierzmowanie*, mgr lic. Magdalena Wojdała (Kancelaria PDB Legal w Krakowie) – *Praktyczne problemy przygotowania do małżeństwa w realiach małej parafii*, mgr lic. Joanna Betlejewska (Sąd Diecezji

Opolskiej, doktorantka KUL) – *Protokół rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi. Formalność czy skuteczne rozeznanie sytuacji prawnej kandydatów do małżeństwa? Uwagi z pozycji obrońcy węzła małżeńskiego*, mgr lic. Magdalena Kołbuc (doktorantka KUL) – *Przygotowanie do małżeństwa osób związanych klauzulą zakazującą zawarcia związku małżeńskiego*, ks. mgr lic. Krzysztof Pokorski (Sąd Metropolitalny Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, doktorant KUL) – *Przygotowanie do małżeństwa duchownych z papieską dyspensą od celibatu*. Część II sesji pierwszej zakończyła się burzliwą dyskusją. Przede wszystkim starano się wykazać, jak niezwykle istotną rolę w procesie przygotowania do zawarcia małżeństwa pełni i winien wciąż pełnić Kościół. Istotny postulat w tym zakresie zgłosił ks. prof. zw. dr hab. Ryszard Sztuchmiller, wskazując, że: „pożyteczne byłoby ponowne opracowanie kwestii związanych ze ściśle prawnym aspektem przygotowania do małżeństwa i opracowania w przyszłości nowego dyrektorium, obejmującego także wszystkie kwestie ściśle prawne, dodając praktyczne rozwiązania dotyczące wymagań zawartych w kan. 1066–1072 KPK”.

Według dr Justyny Krzywkowskiej to formacja katechetyczna jest bardzo ważnym elementem na każdym etapie przygotowania do małżeństwa. W związku z powyższym na każdym poziomie tej formacji powinno dążyć się do wyrobienia właściwej postawy wobec instytucji małżeństwa. Inni prelegenci podkreślali, jak ważną rolę w przygotowaniu do zawarcia małżeństwa odgrywiają rodzice i duszpasterze. Starano się również wykazać, iż dokumenty przedślubne pełnią istotną funkcję w procesie przygotowania do zawarcia małżeństwa oraz sugerowano potrzebę modyfikacji protokołu przedmałżeńskiego.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się mszą świętą o godz. 8.30 w Kościele Akademickim pw. św. Franciszka z Asyżu w Olsztynie przy ul. Dybowskięgo 2. Po uroczystości rozpoczęła się druga sesja obrad zatytułowana „Przygotowanie do małżeństwa w świetle prawa państwowego”. Przewodniczył jej ks. prof. zw. dr hab. Ryszard Sztuchmiller (UWM). Prelegenci zabrali głos w następującej kolejności: ks. prof. dr hab. Mieczysław Różański (UWM) – *Dokumenty do zawarcia małżeństwa wyznaniowego ze skutkami cywilnymi*, dr Jacek Mrozek (UWM) – *Wolność religijna kandydatów do małżeństwa w świetle prawa*, dr Magdalena Rzewuska (UWM) – *Wyczekiwanie jako czynność przygotowawcza do zawarcia małżeństwa – uwagi de lege lata i de lege ferenda*, dr Maciej Rzewuski (UWM, sędzia Sądu Rejonowego w Bartoszycach) – *Roszczenia wynikające z zerwania zaręczyn*, dr Marcin Adameczyk (UWM) – *Rozwód jako efekt braku prawidłowego przygotowania do małżeństwa*, mgr Katarzyna Cygan (UWM) – *Zezwolenie sądu na zawarcie związku małżeńskiego przez kobietę małoletnią*, mgr Krystyna Ziółkowska (UWM) – *Problematyka przygotowania do małżeństwa w aspekcie ochrony rodzicielstwa*, mgr Mateusz Fafara (doktorant UPJP II w Krakowie, student UWCr) – *Związki partnerskie w wybranych systemach prawnych*. Sesja ta zakończyła

się burzliwą dyskusją. Najwięcej kontrowersji wywołał ostatni referent, który w istocie dotyczył sensu legalizacji związków partnerskich w systemie prawa polskiego.

O godz. 12.00 rozpoczęły się wystąpienia uczestników sesji trzeciej: „Przygotowania do małżeństwa w świetle psychologii, etyki oraz socjologii”. Przewodniczącym obrad był prof. dr hab. Piotr Krajewski (UWM). W sesji tej wzięła udział bardzo duża liczba prelegentów: dr n. med. Przemysław Cynkier, prof. dr hab. Zdzisław Majchrzyk (UKSW) – *Czy jest możliwe przygotowanie osoby z zaburzeniami histrionicznymi do małżeństwa? – studium przypadku*, ks. dr Tomasz Jakubiak (Metropolitalny Sąd Biskupi w Warszawie, PWTW Sekcja św. Jana Chrzciciela) – *Małżeństwo katoliczki z sannickim muzułmaninem – różnice kulturowe i religijne wyzwaniem, jakiemu trzeba stawić czoło*, mgr Rafał Wójcicki (doktorant UKSW) – *Znaczenie narodowości i wyznania narzeczonych*, ks. mgr lic. Marcin Królik (Sąd Biskupi Diecezji Gliwickiej, doktorant KUL) – *Narzeczeństwo – relikwiarz czy przygotowanie do dojrzałego małżeństwa*, mgr Anna Baranowska (doktorantka UAM) – *Zapomniany fundament małżeństwa. Czystość przedmałżeńską w krzywym zwierciadle*, mgr Monika Krzywkowska (doktorantka UWM) – *Rodzina pierwszym podmiotem odpowiedzialnym za przygotowanie do małżeństwa*, mgr Kamila Kowal (Urząd Gminy Nowa Słupia, doktorantka KUL) – *Wpływ rodziny dysfunkcyjnej na przygotowanie do związku małżeńskiego*, mgr Olaf P. Szczypiński (doktorant UWM) – *Odpowiedzialność za życie ludzkie jako istota przygotowania do małżeństwa*, mgr Marzena Żulewska (Izba Skarbowa w Olsztynie) – *Kurs przedmałżeński – założenia a rzeczywistość*, mgr Adam Żulewski (doktorant UWM) – *Odpowiedzialność mediów za przygotowanie do małżeństwa*.

Tematyka towarzysząca tej sesji była niezwykle różnorodna. Poruszono w niej szereg ciekawych aspektów, m.in. problemy w przygotowaniu do zawarcia małżeństwa osób obarczonych zaburzeniami osobowości, potrzebę odpowiedniego przygotowania do zawarcia związku małżeńskiego osób różnych kultur i wyznań (m.in. poprzez wsparcie duszpasterskie). Zwrócono również uwagę na odpowiedzialność mediów w procesie przygotowania do małżeństwa oraz przedstawiono obowiązki, jakie ciążyą na dziennikarzach katolickich.

W ostatniej czwartej sesji konferencji głos zabrali studenci, których wystąpienia były równie interesujące. Przewodniczącą tego panelu była dr Justyna Krzywkowska (UWM). Skład prelegentów był następujący: lic. Klaudia Akacka (WPiA UWM – Studenckie Koło Naukowe Prawników Kanonistów) – *Narzeczeństwo czasem poznania*, Ewelina Reczuch, Martyna Wojdyło (WPiA UWM – Studenckie Koło Naukowe Prawników Kanonistów) – *Dobre przygotowania bezpośrednio warunkiem udanego małżeństwa?*, Mateusz Rytelewski (WPiA UWM – Koło Naukowe Studencka Poradnia Prawna) – *Przygotowanie do podjęcia obowiązków małżeńskich*, Martyna Ostrowska (WPiA

UWM – Koło Naukowe Prawa Medycznego, Koło Naukowe Studencka Poradnia Prawna) – *Nauki przedmażeńskie – formalność czy inwestycja?*, Joanna Rybicka-Ziarko (WPiA UWM – Studenckie Koło Naukowe Prawników Kanonistów, Koło Naukowe Prawa Konstytucyjnego) – *Konferencje dla narzeczo-nych organizowane przez Stowarzyszenie Persona Humana*, Klaudia Frągnowska (WPiA UWM – Koło Naukowe Prawa Medycznego) – *Przygotowanie do małżeństwa mieszanego*, Katarzyna Demczuk (WPiA UWM – Koło Naukowe Prawa Medycznego, Koło Naukowe Studencka Poradnia Prawna) – *Przygotowanie do małżeństwa w Kościele zielonościwkowym*, Natalia Ślaska, Marlena Szarlak (WPiA UWM – Studenckie Koło Naukowe Prawników Kanonistów) – *Znaczenie narzeczeństwa w Kościele prawosławnym*, Paweł Kępka, Anna Szczepaniak (WPiA UWM – Koło Naukowe Studencka Poradnia Prawna, Studenckie Koło Naukowe Kryminalistyki) – *Przygotowanie do małżeństwa w społeczności żydowskiej*, Kalina Truchan, Diana Wasilewska (WPiA UWM – Studenckie Koło Naukowe Prawników Kanonistów) – *Skutki braku odpowiedniego przygotowania do małżeństwa*.

Konferencja była niezwykle interesująca i doniosła, chociażby przez wzgląd na chronioną konstytucyjnie zasadę trwałości małżeństwa. Poruszona w niej problematyka okazała się wielowątkowa, przez co odpowiedź na pytanie: „jak przygotować do małżeństwa?” nie jest prosta. Właściwe przygotowanie do małżeństwa, rozumiane wieloaspektowo, winno przyczynić się do zmniejszenia rosnącej nieustannie liczby procesów o stwierdzenie nieważności małżeństwa kościelnego oraz do uszczuplenia liczby rozwodów. Miejmy nadzieję, że zgłoszone przez część prelegentów postulaty przyczynią się do pogłębienia dyskusji w przedmiotowym zakresie i być może zostaną wykorzystane w przyszłości przez polskiego legislatora. W tym celu odsyłam do publikacji z konferencji.

Magdalena Rzewuska